

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

ÖZGÜR CAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/9803

Karar Tarihi : 6/1/2026

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

İrfan FİDAN

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Ali KOZAN

Başvurucu : Özgür CAN

Vekili : Av. Nihat KILIÇ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, işçilik alacaklarının tazmini talebiyle açılan davalarda uyumsuzluğun esasına yönelik bir inceleme yapılmadan karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, F. Gazetecilik Anonim Şirketinde (Şirket) 1995 yılında çalışmaya başlamıştır. Başvurucunun iş akdi Şirket tarafından 13/4/2016 tarihinde feshedilmiştir. Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile bağlantılı olması nedeniyle kapatılan Zaman gazetesinin bünyesinde faaliyet gösterdiği tespit edilen Şirket 27/7/2016 tarihli ve 29783 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 668 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (668 sayılı KHK) ile kapatılmış ve ticaret sicilinden resen terkin edilmiştir.

3. Başvurucu, işçi alacaklarının ödenmesini 20/9/2016 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığından talep etmiş; daha sonra anılan Şirkette işçi olarak çalışmakta iken sözleşmesinin işverence haksız ve bildirimsiz olarak feshedildiği iddiasıyla ve kıdem tazminatının ödenmesine karar verilmesi talebiyle 4/6/2021 tarihinde işçi ile işveren ilişkisinden kaynaklanan alacak davası açmıştır.

4. Anılan dava, Ankara 2. İş Mahkemesi tarafından dava şartı yokluğundan usulden reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde Şirketin 668 sayılı KHK ile kapatıldığı, 29/10/2016 tarihli ve 29872 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 675 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (675 sayılı KHK) 16. maddesinin (3) numaralı fıkrasına göre kıdem tazminatı talebi ile ilgili olarak idareye başvurulduğu ancak henüz sonuçlanmadığı, yapılan bu başvurunun sonuçlanmasının dava şartı olduğu belirtilmiştir.

5. Başvurucunun karara karşı yaptığı istinaf başvurusu Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesince 12/1/2022 tarihinde kesin olmak üzere reddedilmiştir. Kararda 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinin (3) numaralı fıkrasında Hazine ve Maliye Bakanlığı aleyhine 17/8/2016 tarihi dâhil bu tarihten sonra açılan davalar ile icra ve iflas takipleri hakkında 15/8/2016 tarihli ve 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (670 sayılı KHK) 5. maddesi gereğince dava veya takip şartının bulunmaması nedeniyle ret kararı verileceğinin düzenlendiği belirtildikten sonra Şirketin KHK ile kapatıldığı gözetildiğinde kararda isabetsizlik bulunmadığı vurgulanmıştır.

6. Başvurucu, nihai kararı 20/1/2022 tarihinde öğrendikten sonra 7/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu, adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurunun bu talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

9. Başvurucu; KHK ile kapatılan şirkette çalışırken iş akdinin haksız şekilde, bildirim yapılmadan feshedildiğini, feshin haklı bir nedene dayanmadığının tespiti sonucu kıdem tazminatı alacağının tahsili amacıyla açtığı davanın ise esası hakkında bir inceleme yapılmayarak reddedildiğini belirterek adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurunun kıdem tazminatı talebiyle ilgili olarak idareye başvurduğu ancak başvurunun henüz sonuçlanmadığı, başvurunun idari merci tarafından verilecek karara karşı idari yargıda dava açabileceği belirtilmiştir. Başvuru konusu alacak davası bakımından etkili bir hukuk yolu olan idari yargının görevli kılındığı vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne verdiği beyanında başvuru formundaki iddialarını tekrar etmiş ayrıca idari dava yolunun etkili olmadığını ileri sürmüştür.

11. Başvuru, adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olan karar hakkı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Demokratik bir toplumda vazgeçilmez bir hak niteliğindeki adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan mahkeme hakkı uyuşmazlığın bir mahkeme önüne getirilebilmesini, dava konusu edilen uyuşmazlığa ilişkin esaslı iddia ve savunmaların yargı merciince incelenerek değerlendirilmesini ve bir karara bağlanmasını, ayrıca verilen kararın icra edilmesini gerektirir. Buna göre mahkeme hakkı; mahkemeye erişim hakkı, karar hakkı ve kararın icrası hakkını içerir. Karar hakkı genel itibarıyla mahkeme önüne getirilen uyuşmazlığın karara bağlanmasını istemeyi ifade eder. Zira dava hakkını kullanan bireyin asıl amacı uyuşmazlık konusu ettiği talebin esasıyla ilgili olarak davanın sonunda bir karar elde edebilmektir. Bir başka ifadeyle dava sonucunda bir karar elde edilemiyorsa dava açmanın da

bir anlamı kalmayacaktır. Öte yandan karar hakkı bireylerin sadece yargılama sonucunda şekli anlamda bir karar elde etmelerini güvence altına almaz. Bu hak aynı zamanda dava konusu edilen uyuşmazlığa ilişkin esaslı taleplerin yargı merciiince bir sonuca bağlanmasını da gerektirir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *İbrahim Demiroğlu* [GK], B. No: 2017/15698, 26/7/2019, § 55).

14. Başvurucu, işçilik alacaklarına kavuşabilmek için dava açmıştır. Sonradan aynen kanunlaşan 670 ve 675 sayılı KHK'larla, KHK ile kapatılan ve idareye devredilen kurum ve kuruluşlara ilişkin alacak ve haklara ilişkin taleplerin idareye yönlendirileceği, uyuşmazlıkların idari yargıda görüleceği, adli yargıda dava açılmayacağı, ayrıca kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle tevsik edilen borç ve yükümlülüklerden idarenin sorumlu olacağı düzenlenmiştir. Yargı makamları bu bağlamda 675 sayılı KHK uyarınca davayı usulden reddetmiş, işin esasına girmemiştir. Bu durumda öncelikle başvurunun dava konusu ettiği alacağın 670 sayılı KHK'nın 5. maddesine konu olup olmayacağını tespit edilmesi uyuşmazlığın değerlendirilmesi açısından önem arz etmektedir.

15. 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası da dikkate alındığında icra edilebilir bir alacakla ilgili olarak *kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle müracaat edileceği* anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ilgili idari mercinin ve bu kararı denetleyen idare mahkemesinin kanaat getirici defter, kayıt ve belgelere dayalı bir alacağı anılan KHK kapsamında değerlendirebilecekleri söylenebilir (*Ali Suat Ertosun* (16) [GK], B. No: 2020/1500, 18/9/2025, § 43) Zira henüz doğmamış, icra edilebilir olmayan bir alacağın *kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle* müracaat edilmesi şartıyla da uyumlu olmayacağı söylenebilir. Ancak burada önemli olan husus, idari başvuruya konu olacak alacağın mevcudiyetinin kanıtlanabilmesidir. Bu kanıtlanma esnasında başvuru -idari yargıda düzenleme altına alınmamış olan- tanık delili ya da ilgili başka delillerden yararlanılabilecektir. Dolayısıyla alacağın icra edilebilir hâle gelmemesi durumunda ilgili kişinin bir alacağı olduğundan bahsedilemeyecektir. Böyle bir durumdaki alacağa ilişkin defter, kayıt ve belge ile idari başvuru yapılması ve sonrasında idare mahkemesine konunun taşınmasında ise ortada mevcut, kesin bir alacak olmaması nedeniyle alacak üzerinde bir değerlendirme yapılamaması ile sonuçlanacaktır.

16. Mahkemece 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinde 670 sayılı KHK'nın 5. maddesine atıfta bulunduğu gözönünde bulundurularak değerlendirme yapılmamıştır. Hâlbuki kapatılan şirket ve kurumlarda çalışılan döneme ilişkin alacakların tahsili amacıyla açılan davanın 675 sayılı KHK'nın 16. maddesi kapsamında kalıp kalmadığının belirlenmesi için bu maddenin açıkça atıfta bulunduğu 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin kapsamı ve öngördüğü usulün incelenmesi gerekir (*Ali Suat Ertosun* (16), § 45). Başvurucunun alacağının mevcut olup olmadığı mahkemelerce ortaya konulmadığından bu alacağın kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle müracaat edilebilecek bir alacak mahiyetinde olduğunu söylemek zordur. Bu nedenle de 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin, dolayısıyla atıfta bulunulan 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinin uygulanabilmesi mümkün değildir. Mahkemelerce dava, anılan hüküm uygulanarak dava şartı yokluğundan reddedilmiş; kararlar istinaf aşamasından geçerek kesinleşmiştir. Dolayısıyla başvurunun açtığı alacak davasının anılan KHK hükümleri kapsamında olup olmadığı belirsiz kalmıştır.

17. Bu itibarla somut olayda yargısal fonksiyonun esasını oluşturan uyuşmazlığın içinde yer alan maddi ve hukuki sorunların bütünüyle ele alınması ve karara bağlanması işlevinin ilgili mahkemelerce yerine getirilmediği, bu bağlamda başvurunun şikâyet konusu

ettiği hususlara ilişkin olarak herhangi bir karar verilmediği anlaşıldığından başvurusunun karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

18. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 25.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (*Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyusmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirmek sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

22. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 22. İş Mahkemesine (E.2021/340, K.2021/520) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin bilgi için Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesine (E.2021/3548, K.2022/68) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.